

TERVETULOA  
WEBINAARIIN

# Kouluväkivalta

- yhdessä toimien ratkaisuihin





# Kouluväkivalta –ilmiöstä ratkaisuihin

Sari Haapakangas, KT, erityiskasvatuksen asiantuntija, Suomen Vanhempainliitto  
Sami Rousu, kokemusasiantuntija, lehtori, Ritaharjun koulu



# Väkivallan laajempi määritelmä

- mikä tahansa vallan väärinkäyttöä sisältävä toiminta, jolla on alistava tai vähättelevä vaikutus toiseen tai toisiin, olipa teko fyysinen tai ei (Sunnari ym. 2002, 2003)

”Väkivaltaa on kaikki toisen ihmisarvoa polkeva toiminta”



# Kiusaaminen/väkivalta?



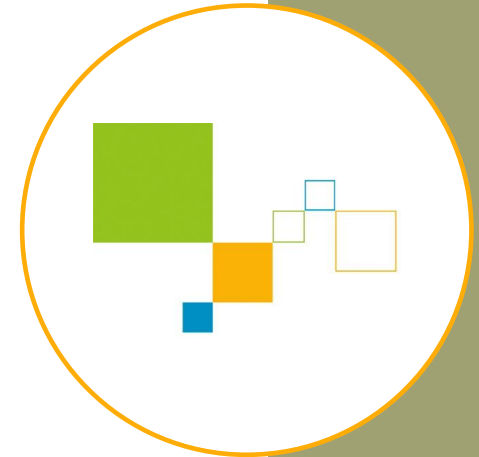
Kiusaaminen yksi ilmiö väkivallan sisällä



”Kiusaaminen on tarkoituksellista, toista vahingoittavaa käyttäytymistä, joka kohdistuu toistuvasti yhteen ja samaan yksilöön. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee voimasuhteiden epätasapaino” (Salmivalli 1998)



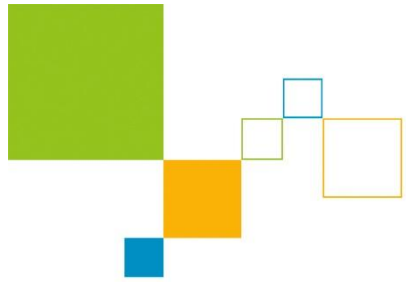
-kiusaaminen on systemaattista, pitkään jatkunutta  
-väkivaltaa on kaikki ihmisarvoa polkeva toiminta, voi olla myös kertaluonteista, sisältäen lainvastaiset teot





# Oppilaan oikeus turvalliseen oppimisympäristöön

- Kiusaaminen on monessa maassa kielletty lainsäädännössä, esim. Norjassa, mutta ei Suomessa
  - Kuitenkin oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (Perusopetuslaki 29.§, Lukiolaki 21.§, Laki ammatillisesta koulutuksesta 28.§)
    - -> Jokaisen koulun tulee laatia suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen toteutumista (Perusopetuslaki 477/2003:29.§)
- ! Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä (Lapsen oikeuksien julistus 19§)**



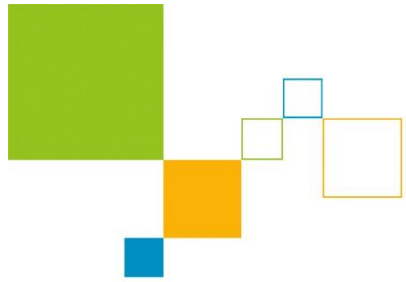
# Kuntatason ja koulujen linjaukset: toimenpiteet mietintään

- Suuri osa tapauksista voidaan selvittää kodin ja koulun yhteistyönä
- Yhä suurempi osa eskaloituu lainvastaisiksi teoiksi tai pitkittyneeksi kiusaamiseksi
- Suunnitelma oppilaiden suojelemiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä (osallistaminen!):
  - pelisäännöt selväksi: mihin puututaan, miten puututaan, kuka vastaa mistäkin, mitä seuraamuksia, mitä tukea osapuolille, (kriisiviestintä)
  - miten toimintakulttuuria rakennetaan turvalliseksi ja välittäväksi, miten ennaltaehkäistään?

## Mietintään myös:

- Välittömät toimenpiteet (uhrin turvallisuus, tekijän vastuutus, tuki molemmille osapuolille) Viranomaisyhteistyö (poliisi, sosiaalitoimi, oppilashuolto, sairaanhoitopiiri, koulu, koti)
- Jälkihoito (seuranta, psykososiaalinen tuki uhrille ja tekijälle, ryhmän eheyttäminen, kodin ja koulun yhteistyö)
- Rikosilmoitus? Erottaminen? Tekijöiden siirto eri luokille/kouluihin?
- ->jokainen tapaus pohdittava erikseen yhteistyössä, ei pelkkä toimenpide, vaan tuki seuraa mukana, myös ryhmälle! Juurisyyt selvitettävä toimenpiteiden yhteydessä, jotta hoito, vastuutus ja tuki voidaan kohdentaa oikein.

! Kaksoisrangaistuksen kielto laissa



## Puuttuminen

Vintiötoiminta, K-O tms.

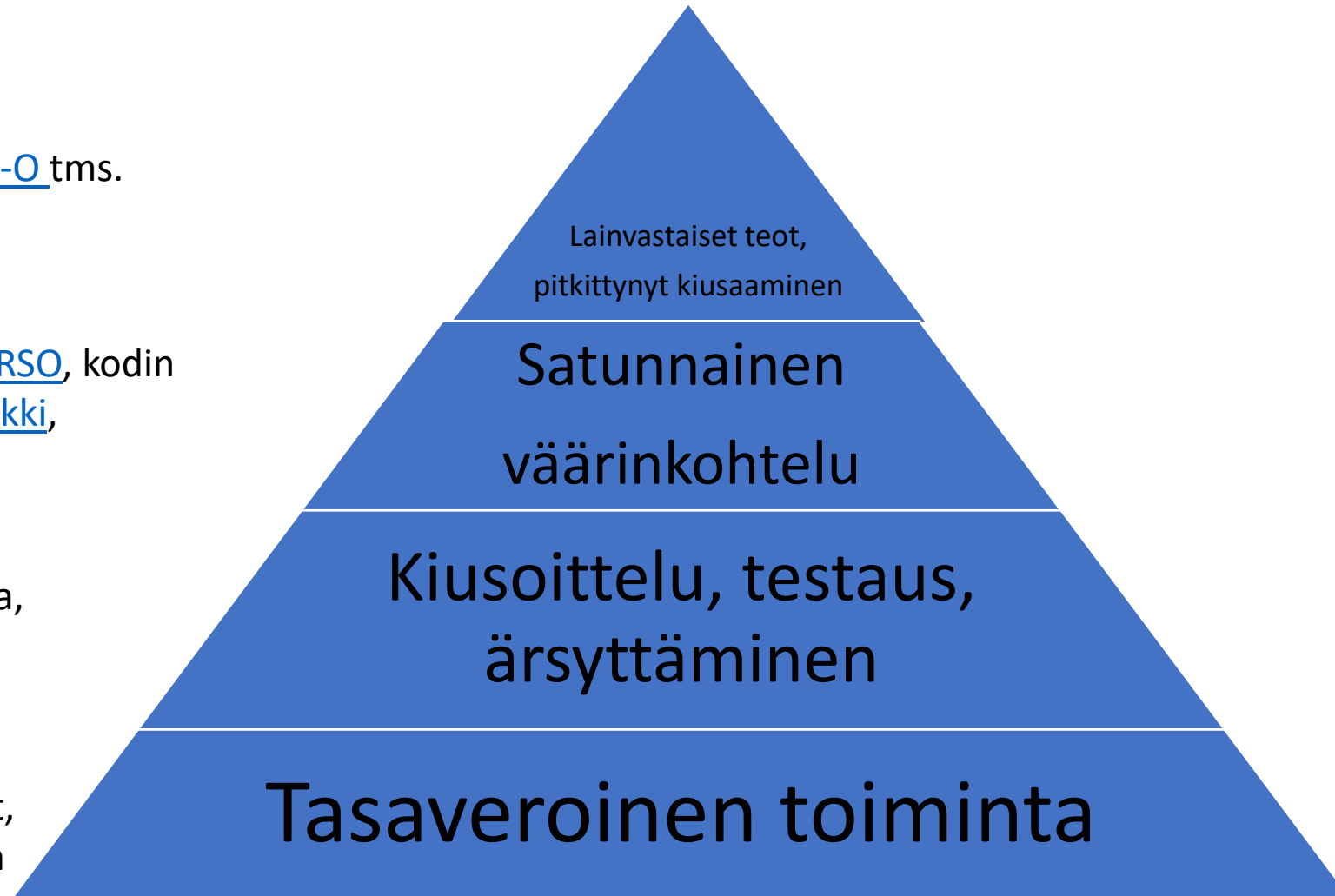
Kasvatuskeskustelu, VERSO, kodin ja koulun yhteistyö, Parkki, Peacekeeper, KiVa jne.

Pisarapuuttuminen, keskustelut lasten kanssa, vanhempainillat ym. verkostoituminen

Koulun lapsikuntoisuus ja toimintakulttuuri, resurssit, rakenteet, yhteistyö kotien kanssa, oppilashuolto

# Väkivallasta välittämiseen

(Huuki & Manninen 2010; Haapakangas & Huuki 2020)



## Toimintakulttuuri ennaltaehkäisyssä

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu
- PRO-koulu tms. positiivinen pedagogiikka
- oppilaskummitoiminta
- tukioppilaat
- oppilaskunta
- huolisyöppö
- painimis- ja tönimisleikit on kielletty
- yhteisöllinen oppilashuolto, vanhemmat ja järjestöt mukaan
- Koulun korva
- ASENNETYÖ





# Vintiö-malli lainvastaisissa teoissa

- jos alle 15-vuotias lapsi tekee koulussa lainvastaisen teon, asiasta tehdään rikosilmoitus.
- tekijä ohjataan Vintiö-ryhmään, jossa on tekijän lisäksi mukana keskustelemassa huoltajat, poliisi, kuraattori sekä nuorten oikeusedustaja

## Vintiötapaamisella pyritään:

- ehkäisemään syyllistymistä uusiin rikoksiin
- vastuuttamaan lapsi/nuori teoistaan
- selvittämään lapselle/nuorelle teon lainvastaisuus ja korvausvastuu sekä kertoa teosta mahdollisesti seuraavat merkinnät esim. poliisin järjestelmään ja niiden vaikutus
- tukemaan huoltajia kasvatus tehtävässään
- Vintiötapaamisessa voi olla lapsi/nuori huoltajiensa kanssa selvittämässä asiaa vintiötyöryhmän kanssa. Asiassa voidaan järjestää myös yhteinen vintiötapaaminen, jossa ovat kaikki tekoon osallistuneet lapset/nuoret huoltajineen sekä jutun asianomistaja huoltajiensa kanssa.

- Tapahtumien läpikäynti, osapuolten näkemykset, ohjaaminen ja jatkosta sopiminen, neuvonta tuen piiriin

! Tässä tärkeää päästä ”peitetarinoiden” taakse ”tositarinoinhin”

- Jos epäillään, että toiminta jatkuu tai lapset tarvitsevat lisähoitoa, ohjataan sairaanhoitopiiriin palveluihin

! Mietittävä, mihin tekijä ohjataan tekoa seuraavina päivinä jos Vintiötoiminta ei ala heti?

! Tuki ja ohjaus sekä jälkihoito myös uhrin ja tekijän luokille.

- **Rikoskeskustelut 15-17 vuotiaiden nuorten ja heidän huoltajiensa kanssa**
- **Sovittelutoimistot tukena**

Lähde: <http://www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/lapsiperheet-ja-nuoret/rikkokset-ja-oikeusedustus/Sivut/default.aspx>



# Aseman lasten K-0 –toiminta tukee kouluja vaikeiden kiusaamistapausten selvittelyssä

- Aseman Lapset ry:n kehittämässä kiusaamiseen puuttuvassa toiminnassa kehitetään ja levitetään tehokkaampaa puuttumismallia kiusaamistilanteisiin. Kouluihin tuodaan nykyistä enemmän esimerkiksi nuorisotyön, perhetyön ja sovittelun osaamista. Kouluille ja perheille tarjotaan apua neuvottomuutta ja voimattomuutta aiheuttaviin tilanteisiin. Monesti ulkopuolisella toimijalla on suuri merkitys konfliktien ratkaisemisessa.
- Toimintamalli ei korvaa koulujen käytössä olevia kiusaamisen vastaisia menetelmiä, vaan tukee ja vahvistaa niitä. Se tuo uutta näkökulmaa konflikteihin, tehostaa yhteistyötä ja vahvistaa muissa yhteyksissä toimivaksi todettuja menetelmiä.

Lähde:

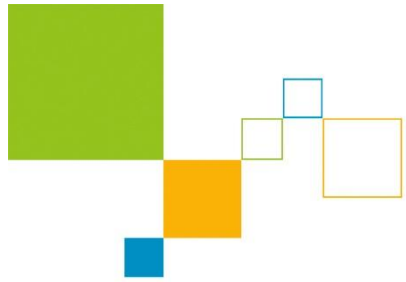
<https://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/k-0-kiusaamiseen-puuttuva-hanke>

**KIUSATUN TULEE SAADA KOKEMUS SIITÄ, ETTÄ HÄNET ON OTETTU VAKAVASTI, JA ETTÄ AIKUISET PUUTTUVAT KIUUSAAMISEEN.**

**MYÖS KIUUSAJA ON YHÄ LAPSI, JOLLA ON OIKEUS OPPIA PAREMPIA JA RAKENTAVAMPIA KEINOJA IKÄTOVEREIDEN KANSSA TOIMIMISEEN TAI OMAN PAIKAN LÖYTÄMISEEN RYHMÄSSÄ.**

**PITKÄÄN JATKUNEISSA KIUSAAMISILMIÖISSÄ MYÖS OSAPUOLTEN PERHEET OVAT USEIN JO UUPUNEITA JA TARVITSEVAT TUKEA TILANTEEN PURKAMISEEN.**

**KOULUT OVAT OSA YHTEISKUNTAAN, JA OIKEUTETTUNA YHTÄ LAILLA SAAMAAN APUA NEUVOTTOMUUTTA TAI VOIMATTOMUUTTA HERÄTTÄVISSÄ TILANTEISSA.**



# Kivuliaan tiedon äärellä



- Kouluväkivaltaan liittyy vaikeita asioita, joihin ei ole olemassa valmiiksi pureksittuja ratkaisuja:
  - Ennakkoluuloja erilaisuutta kohtaan, me-muut -vastakkainasettelua
  - Inklusion haasteet
  - Oireilua, traumoja, itsetunto-ongelmia
  - Vuorovaikutuksen ja tunnesäätelyn haasteita
  - Lasten, vanhempien ja opettajan väsymystä, turhautuneisuutta, voimattomuutta, pelkoa, häpeää
  - > On tärkeää tiedostaa ja hyväksyä tilanteen aiheuttamat vaikeatkin tunteet, nähdä tarpeet toiminnan ja tunteiden takana ja pyrkiä kohtaamaan toinen ihminen kunnioittavalla tavalla. Näin luodaan perusta luottamukselliselle ja hedelmälliselle vuorovaikutukselle ja ratkaisuille.
  - Huomaa ero: Sinä olet kiusaaja/kiusattu-> itseen kohdistuva leima -> häpeä

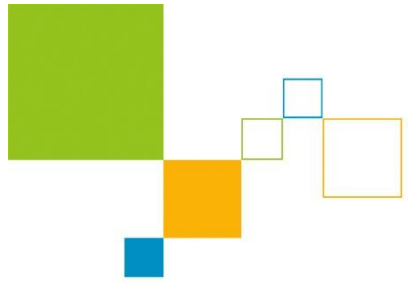
Vs. Sinä teit väärin/Sinua on kohdeltu väärin-> toimintaan kohdistuva -> syyllisyys/apu



# Peitetarinoiden takana valtakamppailua ja vallan väärinkäyttöä (vrt. Hamarus 2007, Manninen 2010; Huuki 2010)

- kouluväkivallan taustalla usein valta- ja statuskamppailu sekä joukkoon kuulumisen ja kunnioituksen (respektin) tavoittelua ”*pelkovallan*” kautta (Manninen & Huuki 2010)
- hierarkioita rakennetaan pyrkimällä kohottamaan omaa asemaa ja statusta, usein toisten kustannuksella (usein tiedostamatta)
- Oppilaat tarvitsevat aikuisten apua ja heidät on saatava ymmärtämään mitä vaikutuksia epätasa-arvoa tuottavilla hierarkioilla ja valtakamppailulla on:
  - se on raskasta ja ihmisarvoa alentavaa alimpana oleville, mutta rankkaa myös korkean statuksen oppilaille, koska paikkaa pitää jatkuvasti puolustaa ja uusintaa, ja usein toisia käytetään siinä pelinappuloina. Pahimmillaan sekä tekijät että uhrit voivat syrjäytyä myöhemmin elämässä.
  - Väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla voi olla myös neuropsykologista oireilua; tällöin lapsi tarvitsee aikuisen tukea toiminnan ja tunteiden säätelyyn ja oppimisympäristön aistikuormitusta tulee vähentää (eli *koulun lapsikuntoisuus*)
  - Traumatausta? Väkivaltaviihde ja –pelit?
  - ”Kelpovallan” mahdollisuudet? Case-esimerkki!
  - Hierarkiaa ei pidä avata koko luokan kanssa, ettei uusinna sitä!





# Selviytyminen?

Varhainen  
puuttuminen, tuki,  
terapia

Läsnäoleva,  
rakastava  
vanhemmuus

Välittävä, turvallinen  
koulu

Vanhemmuuden  
tukeminen

Luottamukselliset  
lapsi-aikuissuhteet  
koulussa

Lapsen ja  
ympäristön  
vahvuuksien  
hyödyntäminen

Tunne- ja  
sosiaalisten taitojen  
opettelu koko  
ryhmän kanssa



# Saa tulla nähdyksi ja kuulluksi omana ittenä”

- Kun henkilöstön omat arvot ja toiminta ovat linjassa välittävän toimintakulttuurin kanssa, ei tarvita ”taas uuden palikan haltuunottoa” eikä se vie tehoa opetukselta, koska silloin kohtaamista tapahtuu luonnostaan joka hetki.
- Jos voi huonosti, myös oppiminen vaikeutuu
- Joskus yksikin lause voi olla merkityksellinen elämänsuunnan kannalta oppilaalle.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toiminnallinen toteuttaminen luo perustan kiusaamisen ennaltaehkäisylle



# Kiusaamisen ennaltaehkäisy alkaa jo varhaiskasvatuksesta

- i) **aikuisten ja lasten välisen** myönteisen ja lämpimän vuorovaikutuksen vahvistaminen (mm. aamupiirit, [KESY](#), [Vahvuusvarikset](#), [Myönteinen tunnistaminen](#), [KaKe](#))
- ii) myönteisen **vertaissuhteita** tukevan toimintakulttuurin rakentaminen ryhmään (mm. [Lions Quest](#), [Yhteispeli](#), [Friends](#), [Gutsy Heroes](#), [Pisarapuuttuminen](#))
- iii) **yksittäisten lasten** itsesäätely-, vuorovaikutus- ja tunnetaitojen tukeminen sekä (mm. [Tunnemuksu](#), [Prokoulu](#), [Mahtisluokka](#), [CiCo](#))
- iv) **vanhempien** osallisuutta tukevien myönteisten yhteisöllisten toimintatapojen ja **työyhteisön** ilmapiirin vahvistaminen. ([vanhempainliitto.fi](#), [WILHO](#), [Erätauko](#), [dialogirinki](#))



# Vanhemmat mukaan

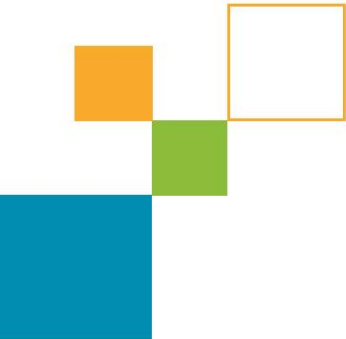
- Kiusaamisen vastainen työ tehostuu sitouttamalla siihen lasten ja nuorten vanhemmat (Axford ym., 2015; Farrington & Ttofi, 2009).
- Vanhempien arvot ja tarinat vaikuttavat sekä suoraan että välillisesti luokan tai ryhmän toimintakulttuuriin.
- Vanhemmat voivat esimerkiksi ehkäistä poissulkevan kulttuurin syntymistä tukemalla lasten vertaissuhteita.
- Vanhempien toiminta vaikuttaa koko yhteisön hyvinvointiin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 edellyttävät, että opetuksen järjestäjät kuvaavat kodin ja koulun yhteistyön tältä osin suunnitelmassaan oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä





# Vanhempien osallisuus

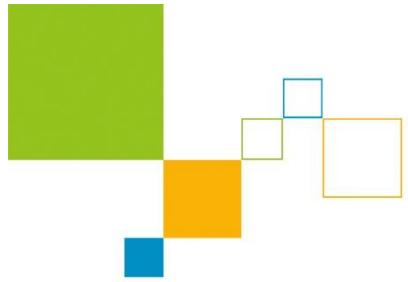
- vahvistetaan huoltajien osallisuutta kiusaamisen ehkäisyssä ja työrauhan edistämisessä.
- edistetään huoltajien toisiinsa tutustumista, verkostoitumista ja osallisuutta ryhmän hyvinvoinnin vahvistamisessa.
- suunnataan vanhempainyhdistys- ja vanhempaintoimintaa ensisijaisesti hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä vahvistavaan toimintaan
- otetaan vanhemmat ja huoltajat aktiivisesti mukaan yhteisölliseen opiskeluhuoltoon
- VALOSA- ja EPeLI-hankkeet Vanhempainliitto, Sarilta vinkkejä tähän
- [www.vanhempainliitto.fi](http://www.vanhempainliitto.fi) WILHO-kortit, toiminnalliset vanhempainiltamallit, Koulun korva, kodin apukädet, kerhot, Epelien äidit, erkkavanhemmat, Martinrengas jne.



# Positiivisesti liikkeelle –myönteisyyden voima ennaltaehkäisyssä

- Yhteistyön rakentaminen myönteisten asioiden ympärille; positiivinen palaute pienestäkin edistymisestä, oppilaan vahvuudet, yhteisölliset tapaamiset jne.
- Positiivisesti liikkeelle lähtenyt yhteistyö kannattelee myös ongelmatilanteissa
- Myönteisen ilmapiirin ylläpitäminen tärkeää myös ongelmatilanteissa
- Luottamuksen rakentaminen, dialogi, ratkaisukeskeisyys
- Vanhempien ja oppilaan kokemukset kuulluksi tulemisesta
- Vaikeuksiin puututaan varhain ja yhteistyössä vanhempien kanssa
- Yhteinen kieli





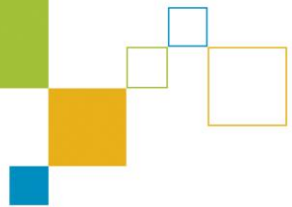
# Yhdenvertaisuutta koulussa

**”Toivon, että tässä kehitössä uuden ajan koulussa** yhä enemmän panostetaan myös siihen, että koulut olisivat miellyttäviä kaikille, ei ainoastaan osalle. Koulussa kenenkään identiteetti ei voi olla ongelma, joka vaatii korjausta tai suvaitsemista.

Kohtaamiset ovat tärkeitä. Se miten kohtaamme toisiamme vaikuttaa meihin. Opettajien valta on kiistämätön. He voivat valaa meihin opin ohella uskoa itseemme ja yhtä hyvin he voivat nakertaa sitä.

Koulurauhasta puhuttaessa, tulisi korostaa myös identiteetin kehittymistä vailla pelkoa hyväksynnän puutteesta ja empatiataitoja, nuorille, mutta ennen kaikkea opettajanhuoneen väelle. Mahdollisesti paljon vaadittu aikuisilta, samalla se on minimivaatimus; katsoa ja kuunnella, hyväksyen toisen olevan erilainen ja silti yhtä arvokas.” (Yle 2.10.2019)

*-Maryam Abdulkarim*



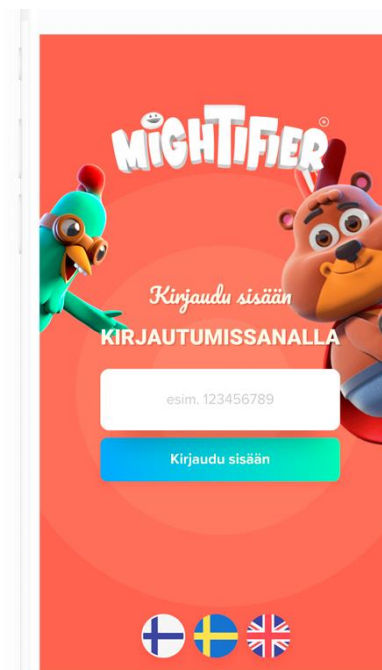
# Kiitos huomiostanne!

[sari.haapakangas@vanhempainliitto.fi](mailto:sari.haapakangas@vanhempainliitto.fi)

[sami.rousu@eduouka.fi](mailto:sami.rousu@eduouka.fi)

Sarin väitös: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514263590.pdf>

Ks. Myös ["Vallan visaiset kaverisuhteet"](#)



# Esimerkkejä väkivallan eri muodoista


- vihamielisen, painostavan tai epämiellyttävän ympäristön luominen
- huumori joka tapahtuu toisen kustannuksella. ”Se oli vain läppä” ->kohteella oikeus määritellä mikä on väärinkohtelua
- painostaminen epäedullisiin rooleihin leikeissä ja peleissä
- Isommilla homottelun ja huorittelun normalistuminen
- kontrollointi esim. ”oikeanlaisten” vaatteiden tai tavaroiden suhteen, väheksynnän uhka: ei ole ”varaa” hankkia tai olla jotain mitä haluaisi, koska vähättely **saattaa** kohdistua itseän
- kulttuuriset sukupuolirooleihin liittyvät odotukset, esim. leikitappelut, joilla vahvistetaan hierarkiaa ja ulkonäköpaineet ->väheksyntä
- Sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen -> kohteen reaktioita ei näe





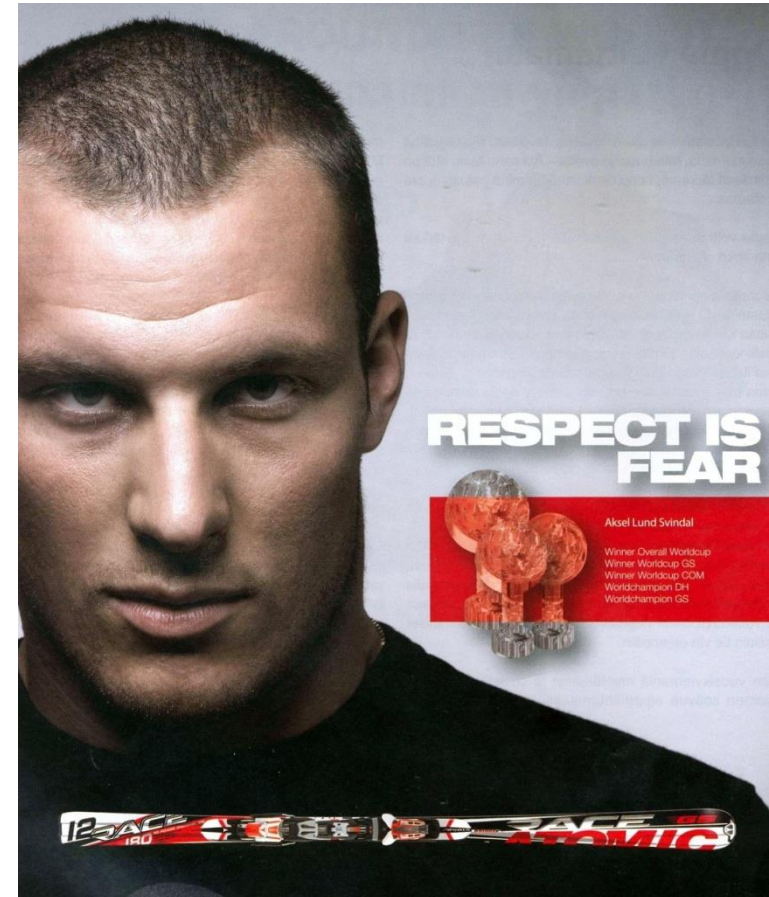
# RESPEKTI, maskuliininen kunnia

- *SM. Joo. No mitä tunteita sää voit näyttää koulussa?*
  - *Esa: Tunteita?*
  - *SM: Mm.*
  - *Esa: En mää tiää. Rohkee, iso, vahva ja kaikenlaista*
  - ...
  - *SM: Miksei täällä voi näyttää avoimesti esimerkiksi pelkoa? Mitä sulle tapahtuu, jos sää näytät, että sää pelkää?*
  - *Esa: En mää tiää. Menee maine. Hehh*
- (Manninen 2010)*



# Respektiä kiitos! (Manninen, Huuki & Sunnari 2011)

- Tietyt urheilu- ja liikuntalajit
- Tietynlaiset vaatteet
- huimat temput
- uhkarohkeilu heikoilla jäillä
- sääntörikkeet koulussa
- eron tekeminen asioihin joita pidettiin tytöille kuuluvina
- Huumori, läppä
- tietynlainen statusomaisuus kuten tietokonepelit, kännykät, moottoriajoneuvot, merkkituotteet
- väkivallan legitimointi, itsepuolustuskyky
- Voimakkuus, rohkeus, nopeus
- joillakin yläluokilla tupakan poltto, nuuskaus, alkoholin käyttö
- koulumenestys joissakin luokissa arvo, toisissa epäarvo







## ...vihamielinen ilmapiiri

- Väkivallan ilmapiiri, jossa väkivalta ei kohdistu kehenkään henkilökohtaisesti, mutta väkivaltainen eetos niin dominoiva, että hiljaisempien poikien ja tyttöjen toimijuuden mahdollisuudet pienenevät tai katoavat
- normalisoitunut ilmiö joissakin kouluissa tai luokissa
- Pelkovallan käyttö






# Vertaisryhmän kontrolli

- vaikuttaa identiteettityöhön
- opitaan itse kontrolloimaan omaa käyttäytymistä ja ulkonäköä ja opitaan tietämään mitkä statusresurssit ovat itselle ja muille mahdollisia
- Yhteiskunnan lait, koulun ja kodin normit säätelevät identiteetin rakentumista, mutta joskus vertaisryhmän kontrolli leikkaa identiteetin kehittymisen mahdollisuuksia sellaiseksi, kuin itse haluaisi olla



- 
- Tietyt asemat, tietyt statusresurssit → tietoisuus siitä miten niitä voi hyödyntää (strategiat), samat temput eivät toimi kaikilla; laki ei ole sama kaikille
  - Itsen ja muiden kontrollointi; poikkeaminen totutusta aikaansaa vastustusta tai väheksyntää, lukuun ottamatta valtahierarkian huipulla olevia, joilla on varaa vaikka kävellä ilman alushousuja pihalla



Jos valtaa käytetään eettisesti  
kestävällä tavalla (kelpovalta), myös  
respektiresurssit voivat muuttua  
myönteiseen suuntaan (Manninen  
2013)

(Respektiä voisi saada esim.  
vastustamalla väheksyntää)  
-> hyvinvointi, yhdenvertaisuus ja  
yhteisöllisyys lisääntyvät

Case-esimerkki!





# Väkivallan seurauksiin liittyviä riskejä



Kohteen toimintamahdollisuudet kaventuvat; johtaa lopulta ihmisarvon menettämiseen ryhmässä (Hamarus 2006)



Itsetunto romahtaa



Itsetuhoinen käyttäytyminen



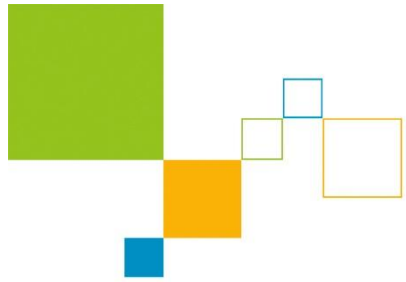
Muihin ja ympäristöön kohdistuva väkivalta



Masennus, ahdistuneisuus, psykosomaattiset häiriöt



Syrjäytyminen työelämästä ja sosiaalisista suhteista



## Vähemmistöt erityisen alttiina syrjinnälle

- Syrjinnälle erityisen alttiita ovat henkilöt, jotka kuuluvat ryhmiin, joihin kohdistuu negatiivisia stereotypioita ja ennakkoluuloja.
- Me-muut –vastakkainasettelu voi johtaa väkivaltaan, huomioitava myös mahdollinen traumatausta
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön rooli on suuri, ja heidän asenteensa vaikuttavat opiskelijoihin kohdistuvaan suhtautumiseen.
- Opiskelijalla voi olla useita ryhmäidentiteettejä tai hän voi kuulua useampaan vähemmistöryhmään.

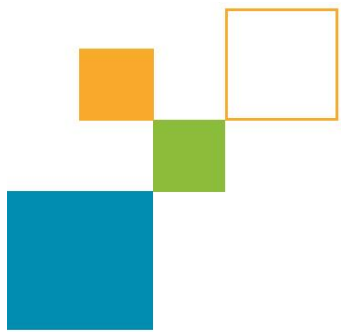
-> **Moniperusteinen syrjintä:** henkilö voi joutua syrjinnän kohteeksi monella eri perusteella. Esimerkiksi ulkomaalaistaustainen vammainen opiskelija voi tulla syrjityksi alkuperäänsä ja/tai vammaisuuteensa liittyen.



# Eriyisen tuen lapset riskiryhmässä

- Eriyistä tukea tarvitsevat lapset käyttivät enemmän erilaisia suoran kiusaamisen muotoja: fyysistä väkivaltaa, hiekan ja kivien heittämistä ja haukkumista, kun vastaavasti muut lapset taas käyttivät epäsuoria kiusaamisen muotoja: poissulkemista ja manipulointia (Repo 2015).
- Eriyistä tukea tarvitsevat kiusatut kohtasivat kaikenlaista kiusaamista, kun muut kiusatut kohtasivat lähinnä erilaisia epäsuoran kiusaamisen muotoja.
- Nämä havaitut puutteet yksilöllisissä taidoissa tukevat aiempaa käsitystä siitä, että muita kiusaavat lapset eivät ole yhtenäinen ryhmä. Toisilta puuttuvat toisten huomioimisen taidot (empatiakyky) ja toisilta puuttuvat tilannetaju sekä itsesäätelykyky. Tämä olisi tärkeää huomioida kiusaamisen vastaisessa työssä. (Repo 2015.)





# (Asenne-)esteettömyys

- asenne-esteettömyys tarkoittaa sitä, että esteettömyys tulee todeksi ihmisten ajatuksissa ja asennoitumisessa toisia kohtaan.
- *(Sollasvaara et al. (toim.) 2019, 15: Esteetön lapsuus neurokirjon lapselle ja nuorelle)*

*Nähdään lapsi sellaisena kuin hän haluaa tulla nähdyksi. Omana itsenään.*

*Vahvistetaan toivottua käyttäytymistä, huomataan pienikin hyvä, ohjataan rakentavaan vallan käyttöön.*

- kokemusasiantuntijoiden käyttö ennakkoluulojen ja stereotyyppien purkamisessa sekä tiedon lisäämisessä

”ADHD johtuu huonosta kasvatuksesta.” ”Pojat on poikia.” ”Kaikki romanit on varkaita.” ”Rakkaudesta se hevonenkin potkii.” ”Se nyt on vaan laiska, tyhmä ja saamaton.”



## Miksi vanhemmat mukaan?

- Vanhempien tutustuminen opettajaan, toisiin vanhempiin ja lapsiin tekee luokasta ja päiväkotiryhmästä yhteisön, joka yhdessä ehkäisee ulkopuolelle jäämistä ja kiusaamista.
- Vanhempien näkyminen koulun ja päiväkodin arjessa viestii lapsille siitä, että koulu ja vanhemmat toimivat yhdessä.
- Lasten ja vanhempien osallistuminen **yhteisten pelisääntöjen** laatimiseen sitouttaa yhteisiin tavoitteisiin ja ehkäisee osaltaan kiusaamista.
- Kouluissa ja päiväkodeissa tulee olla yhteiset, selkeät toimintatavat kiusaamiseen puuttumiseen ja sen lopettamiseen, ja ne tulee olla myös vanhempien tiedossa.
- Kiusaamisesta tulee viestiä herkästi ja nopeasti koulun ja kodin välillä. Vanhempia tulee kuulla kiusaamistilanteissa ja heidät tulee ottaa mukaan etsimään siihen ratkaisuja, toimimaan opettajan ja lasten tukena ja seuraamaan toimenpiteiden vaikutusta.



## Kuulunko joukkoon?

- Brown (2013, 234-237) kertoo lasten määritelleen joukkoon kuulumisen ja joukkoon sopeutumisen välistä eroa mm. seuraavasti:

*”Joukkoon kuuluminen* tarkoittaa, että olen siellä missä haluan olla , ja toiset haluavat minut mukaan. *Joukkoon sopeutuminen* tarkoittaa, että olen siellä, missä todella haluan olla, mutta toiset eivät välitä, olenko mukana vai en.”

*”Joukkoon kuuluminen* tarkoittaa, että minut hyväksytään, koska olen minä. *Joukkoon sopeutuminen* tarkoittaa, että minut hyväksytään, koska olen niin kuin kaikki muutkin.”



# Unelmien koulu

- Millainen olisi unelmakoulu, jossa jokainen hyväksytään omana itsenään?
  - Mitä siellä tapahtuu lasten, aikuisten kesken? Miltä siellä tuntuu? Miten sinne päästään?
- 4 hengen ryhmissä kirjataan/piirretään, puretaan ryhmien tuotokset ja niistä kootaan porukalla yksi, joka on koko luokan/koulun unelmakoulu
- Jokainen merkitsee 3 eri värisellä post-it –lapuilla asiat, jotka jo toteutuvat, asiat, joissa on vielä parantamista, ja jotka eivät tällä hetkellä toteudu
- >perustellaan värivalinnat lappuihin

(Esimerkki toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta)

# Kiitos kun olit kuulolla

- yhdessä toimien ratkaisuihin

Ps. Tallenne on nähtävissä 2 viikkoa ja muistathan vastata vastaathan palautekyselyyn, joka lähetetään ennakkoon ilmoittautuneille.

**Somessa, mm Facebook**

@tampereenvanhemmat

@vanhempain toiminnan mentorit

@suomenvanhempainliitto

@tampereenkaupunki

# Kiitos tekijöille!

Tampereen kaupunki  
Tampereen vanhemmat ry  
Suomen vanhempainliitto  
Vanhempain toiminnan mentorit ry

Nuorisotyön, sosiaalityön, vanhemman,  
nuorten ja opettajan näkökulman kertojille.

Livestreamin tuotanto/tekninen toteutus: Pajasto, AV-paja



NUORISOPALVELUT  
Tampereen kaupunki



Vanhempain toiminnan  
mentorit ry